

УДК 811.161.2'367, 622

DOI 10.24911/2411-4758.2017.112122

Оксана СКВАРОК,

старший викладач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)

oa.skvarok@gmail.com

orcid.org/0000-0003-4167-6683

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНІ ЧИННИКИ СЛОВОТВІРНОЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ЛОКАТИВНИХ І ТЕМПОРАЛЬНИХ ІМЕННИКІВ)

Новий і перспективний напрямок словотворчих досліджень – основоцентричний – передбачає творчий аналіз семантичних функцій твірної основи, а також дослідження факторів, що визначають дериваційну поведінку твірного слова, зокрема екстралінгвістичних. У статті розглядаються загальнотеоретичні аспекти проблеми функціонально-комунікативної інтерпретації семантичної сфери твірного слова у категоріях динамічного словотвору (на матеріалі локативних і темпоральних іменників), розкривається поняття дериваційної інтенції твірного слова як зумовленої екстралінгвістичними чинниками функціональної спрямованості елементів смислу твірного слова на встановлення певного типу відношень між семантичними величинами, покладеними в основу номінації.

Ключові слова: *основоцентричний словотвір; екстралінгвістичні чинники словотвірної детермінації; семантична дериватологія; твірне слово; похідне слово; динамічний словотві; дериваційна інтенція.*

Лит. 21.

Оксана СКВАРОК,

старший преподаватель кафедры филологических дисциплин и методики их преподавания в начальной школе, Дрогобыцкий государственный университет имени Ивана Франко (Дрогобыч,

Украина) oa.skvarok@gmail.com

orcid.org/0000-0003-4167-6683

К ВОПРОСУ ОБ ЭКСТРАЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ФАКТОРАХ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕТЕРМИНАЦИИ (НА МАТЕРИАЛЕ ЛОКАТИВНЫХ И ТЕМПОРАЛЬНЫХ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ)

Новое и перспективное направление словообразовательных исследований – основоцентрическое – предполагает творческий анализ семантических функций

производящей основы, а также исследования факторов, которые определяют деривационное поведение производящего слова, в том числе экстралингвистических. В статье рассматриваются общетеоретические аспекты проблемы функционально-коммуникативной интерпретации семантической сферы производящего слова в категориях динамического словообразования (на материале локативных и темпоральных существительных), раскрывается понятие деривационной интенции производящего слова как обусловленную экстралингвистическими факторами функциональную направленность элементов смысла производящего слова на установление определенного типа отношений между семантическими величинами, положенными в основу номинации.

Ключевые слова: основоцентрическое словообразование; экстралингвистические факторы словообразовательной детерминации; семантическая дериватология; производящее слово; производное слово; динамическое словообразование; деривационная интенция.

Лит. 21.

Постановка проблеми. У сучасній дериватологічній науці вже утвердився перехід від дослідження мовних явищ у статиці до їх вивчення у динаміці, тобто у процесі породження, до виявлення семантичних, функціональних, комунікативних та когнітивно-ономасіологічних аспектів мотивації у словотворчих процесах. Відтак основною тенденцією найновіших досліджень є намагання відобразити динамічну структуру словотвірної семантики, моменти формування, розвитку та взаємопереходів семантичних категорій у процесі комунікації. Пріоритетного значення у сучасній дериватології набула розробка основоцентричного аспекту вивчення словотвору, в основі якого лежить роль твірної основи в актах деривації і дослідження словотворчих процесів передбачає з'ясування факторів, зокрема екстралінгвістичних, що визначають дериваційну поведінку твірних слів. Екстралінгвістичні чинники часто є визначальними для появи нового слова.

Аналіз досліджень. У працях мовознавців сьогодні активно здійснюється опис системи словотвору в основоцентричному аспекті (В. Грещук, К. Городенська, З. Валюх, Р. Бачкур, І. Джочка, І. Беркешук, Н. Пославська, В. Олексенко, О. Стишов, О. Земська, О. Кубрякова, та ін.) [3; 4; 5; 6; 9; 10; 11; 13; 14; 16; 20], що передбачає з'ясування факторів, які визначають дериваційну поведінку твірних слів, а основними факторами з огляду на сутність завдань основоцентричного словотвору є семантика твірного слова і тісно пов'язана з нею його сполучуваність. Дослідження у цьому напрямку розвивають теорію словотвірної детермінації – вчення про прогнозування та передумови появи нових слів у мові на основі аналізу лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників на перетині словотвору, граматики, антропології, когнітології, психолінгвістики, теорії

номінації, соціолінгвістики. У цьому контексті закономірна поява нових понять, термінів, як, наприклад, дериваційна перспекція. Під дериваційною перспекцією розуміють такий різновид мовної перспекції, як «властивість мовних знаків визначати виникнення інших мовних знаків на основі особливих когнітивних моделей семантизації й екстраполяцій» [1, 3].

Мета статті полягає у спробі функціонально-комунікативної інтерпретації семантичної сфери твірного слова (у нашому випадку – іменників темпорального і локативного значення) в рамках загального дослідження дериваційної семантики, теорії словотвірної детермінації. Оскільки така інтерпретація надає твірному слову статусу особливої семантичної величини, якій властива функціональна спрямованість, що визнається як його основна функціональна ознака, дослідження семантичних характеристик твірного здійснюється з обов'язковим співвіднесенням його з іншими загальними смисловими категоріями (предикатами, ознаковими словами), з врахуванням прагматичних, екстралінгвістичних чинників утворення на його базі похідних, з'ясовується роль екстралінгвістичних чинників словотвірної детермінації.

Виклад основного матеріалу. Для виявлення семантичної функції твірного слова у процесі деривації з урахуванням екстралінгвістичних чинників необхідне «системне представлення твірного, яке можливе лише в результаті всестороннього вивчення його в усіх трьох парадигмах мовознавчих досліджень – семантичній, синтаксичній та прагматичній, з приміненням ідей логічного і комунікативного синтаксису» [21, 49] до словотвору. Саме «семантична дериватологія має з'ясувати, якою мірою словотвірні семантичні категорії включені у процеси мови щодо підготовки річища, яким тече потік людського мислення. Надійним підґрунтям розв'язання цієї проблеми є здобутки в ділянці вивчення ономазіологічних структур, їх лінгвалізації дериваційними засобами» [10, 83].

В адекватності відображення наївної, інтуїтивної картини світу виявляється динамічний характер системи мови, який обумовлюється фактами змінності мовних знаків, їх властивості до взаємопереходів. Сукупність об'єктів утворюють систему, якщо вони можуть перетворюватися один в одного за регулярними, досить загальними правилами. Представлення в такому розумінні лексики як системи, зокрема тої її частини, яку становлять похідні слова (більше 60% від загальної кількості), можливе лише тоді, якщо ми будемо мати у своєму розпорядженні не тільки словник, який описує її згідно з певними принципами, але і певні правила взаємодії значень і правила перефразування. Знання закономірностей семантичних трансформацій номінативної бази в актах деривації, при

яких одні мовні форми послідовно перетворюються в інші, дозволяє виявити динамічний характер мови і її лексичної системи зокрема.

Власне динамічний словотвір спрямований не тільки на дослідження процесів деривації, але й на встановлення тих ономазіологічних категорій, що створюються шляхом деривації. «Враховуючи тісний зв'язок номінативної і когнітивної діяльності, одержані дані виходять за межі чисто лінгвістичного інтересу і дають змогу з'ясувати окремі сторони пізнавальної діяльності людини, структури мисленнєвого освоєння навколишнього світу» [11, 166]. А враховуючи те, що виучувані мовні відношення фіксують відношення між об'єктами, які існують у позамовній реальності, і відображають через мову нашу концептуалізацію предметного світу, в їх опис логічно включати інформацію про світ реалій, екстралінгвістичні відомості. Тому такого великого значення в основоцентричному словотворі надається прагматиці твірного слова, бо власне на основі його конотацій, прагматичних елементів, ознак, які безпосередньо не входять в семантику слова, воно часто бере участь в актах деривації, і в семантиці похідного слова ці елементи виявляються суттєвими. Словникові статті у тлумачних словниках містять, хоча й непослідовно, властиві слову конотації, які допомагають зрозуміти значення похідного слова. Так, наприклад, з іменником *вік* пов'язана конотація «розм. Надзвичайно довгий час» [19], на основі якої виникають похідні: дієслова *вікувати* «довго перебувати, жити де-небудь; завжди, постійно перебувати, знаходитися де-небудь (про предмети)», *увічнювати* «робити пам'ятним навіки, зберігати для пам'яті нащадків», прислівники *повік*, *вовік*, *довіку* «завжди, постійно, вічно», іменники *первовік* «початок віків, найдавніший час», *передвік* «давні, незапам'ятні часи». Новоутворені лексичні одиниці, віднесені до того чи того класу слів, зазнають подальшої семантичної класифікації, яка «впорядковує досвід людини, заставляючи її пов'язувати кожен новий «квант досвіду» з уже існуючими класифікаціями; хоча і опосередковано, семантичні класифікації дають уявлення про ті ділянки оточуючої нас дійсності, які, вичленовуючись у ній, знаходять переважно своє позначення в мові» [18, 158]. В цьому виявляється динамізм мовних ресурсів і мови взагалі.

Динамізм мови як одну з найсуттєвіших її ознак визнавали і досліджували В. Фон Гумбольдт, І.А.Бодуен де Куртене, Л.Щерба, М.Хомський, Д.Шмельов, представники Празької лінгвістичної школи, дослідники словотвору, синтаксису і текстотворення – О. Кубрякова, П. Соболева, Л. Сахарний, Л. Мурзін та інші. В. фон Гумбольдт висунув ідею про динамічну природу мови і одним з перших підкреслював творчу діяльність мови (*energeia*) на противагу продукту цієї діяльності (*ergon*). У діяльній-

ному трактуванні мови Вільгельма фон Гумбольдта вона розглядається як творіння діяльності духу або навіть як сама діяльність духу. В діяльній концепції мови вченого все може діяти – дух, людина, мова. А отже, мова визнається як самодіяльна сила. Здатність мови до творчого розвитку вчений вважав важливішою, ніж саму наявність в ній уже готових мовних одиниць. Віддаючи перевагу творчій діяльності мови, вчений робить дуже важливий висновок: «Окрім своїх уже сформованих елементів, мова у своїй набагато більш важливій частині складається зі способів, що дають можливість продовжувати роботу духу і накреслюють для цієї останньої шляхи і форми. Її елементи, набуваючи стійкої оформленості, утворюють в певному розумінні мертву масу, але маса ця несе в собі живий паросток безмежної визначеності (Bestimmbarkeit)» [7, 72].

З огляду на предмет дослідження у нашій статті розглядається основна дериваційна одиниця в основоцентричному словотворі – твірне слово – як діяльна субстанція в дії словотворчого механізму мови. Зумовлену екстралінгвістичними чинниками функціональну спрямованість елементів смислу твірного слова на встановлення певного типу відношень між семантичними величинами, покладеними в основу номінації, ми іменуємо дериваційними інтенціями твірного слова (далі – ДІТС). ДІТС – явище динамічне, стосується функціонування елементів смислу слова, а смисли слів у семасіологічній інтерпретації – «психічні феномени, які, як відомо, виникають у свідомості людини під впливом зовнішнього оточення незалежно від її волі і втілюють за допомогою мови концептуалізацію людиною оточуючого її світу» [17, 3]. А отже, ДІТС є до певної міри незалежною ідеальною субстанцією, яка, з'являючись у свідомості людини, видозмінюється, реагує на зміни у бутті предмета думки, тобто функціонує у свідомості людини відповідно до способу і міри пізнання нею цього фрагменту світу. А оскільки за цим психічним феноменом, смислом слова у мові закріплюється відповідний знак і в описі дериваційних процесів ми оперуємо знаками – словами, то функціонування смислу слова як його ідеальної сутності «приписуємо» самому знаку і говоримо про інтенції слова. Дериваційні інтенції твірного слова – нове лінгвістичне поняття в контексті основоцентричного словотвору, пов'язане з функціональною характеристикою твірного слова. В термінах В. фон Гумбольдта дериваційні інтенції є спосіб репрезентації твірним словом своєї діяльної сутності.

За кожним мовотворчим актом людини, за кожним новоствореним словом, за кожним текстом стоїть мовна особистість, яка володіє системою мови. Сам же продукт мовотворчої діяльності людини залежить від рівня її мовної компетенції. Мова як система і мовна компетенція мовців – ці два компоненти включає у своє розуміння мови як діяльності і

О. Земська. «Ми не відмовляємося від вивчення мовної діяльності окремих мовців і соціуму, від розгляду питання про те, як мовець, спираючись на систему мови і використовуючи свою мовну компетенцію, будує слова і тексти» [12, 5].

Здатність до лінгвокреативного мислення дає людині можливість фіксувати за допомогою мовних засобів асоціативно обрані ознаки предметів, явищ дійсності. Така фіксація пов'язана з утворенням внутрішньої форми – комплексу асоціацій, які об'єктивуються морфемною структурою похідного слова і певним чином відбивають взаємозв'язок позначуваного з іншим явищем дійсності. Внутрішня форма показує, за висловом О.Потебні, «як уявляє людина свою власну думку». Вона виникає при переході від невербального розумового коду – коду образів – до коду мовних знаків. Власне зазначене спонукало нас до вибору в якості об'єктів мовного аналізу не узуальну, а саме okazionalnu лексичу.

Об'єднання в одному дослідженні темпоральних і локативних іменників як твірних не випадкове. Ці семантично неоднорідні розряди слів, як виявляється, мають глибокі етимологічні зв'язки. Дослідження в галузі історії лінгвістичного мислення (В.Гумбольдт, О.Потебня, Л.Леві-Брюль, Е.Селір, Б.Уорф, Л.Вейсгербер, Н.Марр), зокрема тих проблем, що стосуються формування різних компонентів структури мови у зв'язку з появою в процесі пізнавальної діяльності людини нових категорій відображення, засвідчили виділення в розвитку мислення лінії: від просторових категорій до часових. Встановлений у зв'язку з цим закон партиципації (співпричетності) допомагає виявити характерний принцип первісного мислення: «Для первісного мислення суміжність у просторі так само є співпричетністю, як і суміжність в часі. Первісне мислення дотримується принципу: біля цього, – отже, внаслідок цього» [15, 185]. Лінія розвитку мислення від просторових категорій до часових підтверджена конкретними фактами мови. Так, у багатьох мовах ряд часових прислівників виявляє відчутний етимологічний зв'язок з просторовими. У логіко-предметному змісті частини темпоральних і локативних іменників української мови є спільні риси (наприклад, *кінець, межа, точка* та ін.).

Таке своєрідне «перетікання» просторових категорій у часові, їх суміжність спостерігаємо і в похідних одиницях мови. Наприклад, відомий український письменник В. Яворівський, аналізуючи політичну ситуацію в Україні через рік після Помаранчевої революції (основні події відбувалися на майдані Незалежності у Києві), а особливо настрої української спільноти, називає цей складний період у житті держави «*помайдання*». Життя українців ще, мабуть, надовго буде поділене на два періоди – до Майдану і після Майдану. Або, наприклад, у перед-

мові М. Гримич до роману сучасної культової української письменниці Галини Пагутяк читаємо: «...це людина, яка одночасно живе (бачено на власні очі) в кількох *часо-просторових* вимірах».

Слово, поряд із суттєвими характеристиками пізнаного, може нести інформацію і про емоційно-оціночне відношення суб'єкта мови до предмета, явища дійсності. Характер асоціацій, викликаних певними екстралінгвістичними чинниками, «підказує» вибір відповідних мовних знаків, за допомогою яких утворюється експресивне найменування. Що, наприклад, спостерігаємо у поезії В. Стуса, де способом злиття творяться окаціоналізми: «Ліловіє Труханів острів. І Дніпро у моїх очах, катери і автомобілі. І не розхлопати себе, і не витримати, за *тамбережні* гони серця не виплескати». Або: «Вечір урочить і паморочить, звівся і впав, увігнався в провалля пам'яті. І забриніло над сталлю тиші. Так, певне, *потойбік* мовчить». Ми спостерігаємо тут, за словами О.О. Земської, «використання словотвору як творчого, естетичного початку у «мовній грі» [12, 5]. І у цій «мовній грі» семантика твірного слова та екстралінгвістичні чинники є «основними акторами».

Читаємо на сторінках інтернету у дописі блогера: «Зараз тільки й чуєш довкола, мовляв, живемо у важкий час помайдання, після майдану... А люди вже втомилися жити у «післямайданні», не хочуть бути у «міжмайданні», бо це – не нормальне життя у 21 сторіччі посеред Європи, чи то вже у Європі. А от якби перейти до «замістьмайдання»... Хай би вже скінчилися ті майдани та почали би вже налагоджувати хоч якусь подібність нормального людського життя. Хай не такого, як у Європі (нам до неї ще, ой, як далеко!), неможливого із зрозумілих об'єктивних причин, але яке давало б надію на майбутнє нашої державі».

Такі випадки індивідуального словотворення є виявом не тільки мовної компетенції мовця, його особистого мовотворчого потенціалу, але й свідчать про скриті словотворчі потенції того чи того слова в якості твірного та демонструють вплив, роль та місце екстралінгвістичних чинників словотвірної детермінації.

Повертаючись до наведених вище неuzuальних утворень, зауважимо наступне: функція базової, спільної з твірним словом частини деривата полягає тут не стільки в збереженні і передачі необхідного для нового імені значення твірного, скільки у «пробудженні уявлення не тільки про мотивуюче слово, але й пов'язаних з ним асоціаціях» [13, 170]. Отже, викликані певними екстралінгвістичними чинниками асоціації, що пов'язані з названим твірним словом тим чи тим поняттям, «пробуджують» дериваційні інтенції твірного слова – відбувається пошук «точок дотику» елементів смислу твірного слова з можливими учасниками мотивуючої структури, або встановлення семантичного відношення на рівні лексич-

ної сполучуваності твірного, як системно передбачуваної, так і потенційно можливої. Реальні процеси словотворення, підкорюючись загальним правилам, протікають в очевидній залежності від індивідуальних особливостей мотивуючого слова і обумовленою цими особливостями його здатністю вступати у сполучення з іншими словами в рамках предикативного цілого, у складі мотивуючого судження.

Дериваційну функцію слово виконує завдяки своєму мотиваційному значенню. Мотиваційні значення відображають «той сам світ», але з інших позицій. В центрі уваги опиняються відношення, зв'язки, явища, зокрема і ті, що викликаються до життя соціально-виробничою і власне інтелектуальною діяльністю людини. Кожне нове слово (узуальне чи незузуальне) є результатом «живих» дериваційних процесів у напрямку від комунікативної інтенції (здуму) – до мовної форми реалізації. Отже, природа похідного слова повинна бути перш за все пояснена з точки зору його здатності співвідноситися зі світом, який існує поза людиною, але пізнається нею, її мисленням.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Дослідження питання екстралінгвістичних чинників словотвірної детермінації, з'ясування їх значущості у процесі утворення вторинних засобів номінації – похідних слів – і формуванні смислової структури похідних, аналіз того, як відбувається встановлення того чи того зв'язку між даним предметом дійсності й іншими, стає засобом зрозуміти природу і сутність словотвірного значення похідного слова, яке є «лише одним із семантичних компонентів у складній структурі лінгвалізації об'єктивної дійсності, опосередкованої поняттєво-категоріальною структурою мислення» людини [11, 37]. Дослідження у цьому напрямку розвивають теорію словотвірної детермінації – вчення про прогнозування та передумови появи нових слів у мові на основі аналізу лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників у словотворчому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азнабаева Л. А. Языковая перспекция / Л. А. Азнабаева. – Уфа: Изд-во Башкир. ун-та, 2000. – 123 с.
2. Бачкур Р. Семантика твірного слова як словотвірний детермінант / Роман Бачкур // Вісник Прикарпатського національного університету: Філологія. – Вип. 36-37. – Івано-Франківськ, 2012. – С. 67-71.
3. Беркешук І. С. Дериваційний потенціал іменників у сучасній українській мові: автореф. дис....канд. філол. наук: спец. 10. 02. 01 «Українська мова» / І. С. Беркешук. – Івано-Франківськ, 2007. – 20 с.
4. Валюх З. О. Словотвірна парадигматика іменника в українській мові / Зоя Валюх. – Київ-Полтава : АСМІ, 2005. – 356 с.
5. Валюх З. Іменники «межових» моделей творення: націотворний і словотвірний аспекти / Зоя Валюх // Рідне слово в етнокультурному вимірі: Збірник наукових праць. – 2013. – С.45 – 53.

6. Вильгельм фон Гумбольдт. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт. – М.: ОАО ИГ «Прогресс», 2000. – 400 с.
7. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська. – К.: Університетське вид-во “Пульсари”, 2004. – 398 с.
8. Грещук В. В., Бачкур Р. О., Джочка І. Ф., Пославська Н. М. Нариси з основоцентричної дериватології / За ред. В. Грещука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. – 348 с.
9. Грещук В. В. Семантична дериватологія: передумови формування і перспектива / Василь Грещук // Вісник Прикарпатського університету: Філологія. – Вип. V. – Івано-Франківськ, 2000. – С. 83 – 86.
10. Грещук В. В. Український відприкметниковий словотвір / Василь Грещук. – Івано-Франківськ: Плай, 1995. – 208 с.
11. Земская Е. А. Словообразование как деятельность. / Е. А. Земская. – М.: Изд-во КомКнига, 2005. – 224 с.
12. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова / Е. С. Кубрякова – М.: Наука, 1981. – 200 с.
13. Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
14. Мигирин В. Н. Язык как система категорий отображения / В. Н. Мигирин. – Кишинев: Штиинца, 1973. – 283 с.
15. Олексенко В. П. Словотвірні категорії іменника: [монографія] / В. П. Олексенко. – Херсон: Айлант, 2005. – 336 с.
16. Руденко Д. І. Імя в парадигмах «філософії мови» / Д. І. Руденко. – Харків: Основа, 1990. – 299 с.
17. Серебрянников Б., Кубрякова Е. Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира / Б. Серебрянников, Е. Кубрякова. – М.: Наука, 1988. – 216 с.
18. Словник української мови: В 11 т. – К.: Наук. думка, 1970 – 1980.
19. Стишов О. А. Глобалізаційні процеси в сучасному українському словотворі / О. А. Стишов // Ономастика і апелятиви: Зб. наук. праць / За ред. проф. В. О. Горпинича. – Дніпропетровськ, 2004. – Вип. 21. – С. 15–24.
20. Шатуновский И. Б. Коммуникативные функции слова и отношения мотивации / И. Б. Шатуновский // Научные доклады высшей школы: филологические науки. – Москва, 1982. – С. 49 – 55.

REFERENCES

1. Aznabaeva, L. A. (2000). *Yazykovaya prospektiya. [Language prospection]*. Ufa: Publishing house of Bashkir. university, – 123 p. [in Ukrainian]
2. Bachkur, R. (2012). Semantyka tvornoho slova yak slovotvirnyi determinant / [The semantics of a formed word as a word-formation determinant]. Announcer of Carpathians National University: *Philology*. – Edition 36 – 37. – Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]
3. Berkeshchuk, I.S. (2007). Deryvatsiyni potentsial imennykiv u suchasniy ukrainskii movi. [Derivative potential on nouns in modern Ukrainian language]. Extended abstract of Doctor's thesis. I. S. Berkeshchuk. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]
4. Valiukh, Z. O. (2005). *Slovotvirna paradyhmatyka imennyka v ukrainskii movi. [Word formation paradigm of noun in Ukrainian language]*. Kyiv-Poltava : ASMI. [in Ukrainian]

5. Valiukh, Z. (2013) Imennyky «mezhyovkyh» modelei tvorennia: natsiotsvornyi i slovotvirnyi aspekty. [Nouns of “edge” formation models: nationformation and wordformation aspects]. Native word in etnokultural demension aspect: Collection of scientific works. [in Ukrainian]

6. Vilgelm, fon Gumboldt.(2000). Izbrannyye trudy po yazykoznavaniyu. [Chosen works in linguistics]. Moscow: OAO IG «Progress». [in Ukrainian]

7. Vykhovanets, I. R. & Horodenska, K. H. (2004). Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy: akademichna hramatyka ukrainskoi movy. [Theoretical morphology of Ukrainian language: academical grammar of Ukrainian language]. Kyiv: University publishing house “Pulsary”. [in Ukrainian]

8. Greshchuk, V. V. , Bachkur, R. O., Dzhozchka, I. F. & Poslavska, N. M. (2007). Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii/ Za red. V. Greshchuka. [Essays on stemderivation / Ivano-Frankivsk: Misto NB. [in Ukrainian]

9. Greshchuk, V. V. (2000). Semantychna deryvatolohiia: peredumovy formuvannia i perspektyva / [Semantic derivation: preconditions of formation and perspective]. Announcer of Precarpathian university: Filology, edition V. – Ivano-Frankivsk, p. 83 – 86. [in Ukrainian]

10. Greshchuk, V.V. (1995). Ukrainskyi vidpryketnykovyi slovotvir. [Ukrainian adjective word-formation]. Ivano-Frankivsk: Plai, – 208 p. [in Ukrainian]

11. Zemskaya, Ye. A. (2005). Slovoobrazovanie kak deyatelnost. [Wordformation as activity]. Moscow: publishing house KomKniga. [in Ukrainian]

12. Kubryakova, Ye. S. (1981). Tipy yazykovykh znacheniy. Semantika proizvodnogo slova. [Types of language meanings. Semantics of formed word]. – Moscow: Nauka. [in Ukrainian]

13. Kubryakova, Ye. S. (2004). Yazyk i znanie. Na puti polucheniya znaniy o yazyke: chasti rechi s kognitivnoy tochki zreniya. Rol yazyka v poznani mira. [Language and knowledge. On the way of getting knowledge about a language: parts of speech from the cognitive point of view. The role of a language in a world cognition]. Moscow: Languages of Slavic culture. [in Russian]

14. Migirin, V .N. (1973). *Yazyk kak sistema kategoriy otobrazheniya. [Language as a system of category of reflection].* Kishinev: Shtiintsa. [in Ukrainian]

15. Oleksenko, V. P. (2005). Slovtvorni katehorii imennyka: [monohrafiia]. [Wordformation noun’s categories]. Kherson: Ailant. [in Ukrainian]

16. Rudenko, D. I. (1990). Imya v paradigmakh «filosofii yazyka». [Name in paradigms “language’s philisophy”]. Kharkov: Osnova. [in Ukrainian]

17. Serebryannikov, B, Kubryakova, Ye. (1988). Rol chelovecheskogo faktora v yazyke. Yazyk i kartina mira. [Role of human factor in language. Language and the world’s picture]. Moscow: Nauka. [in Ukrainian]

18. Slovnyk ukrainskoi movy. (1970-1980). [Ukrainian language dictionary]. V 11 t. – Kyiv: Nauk. Dumka [in Ukrainian]

19. Styshov, O. A. (2004). Hlobalizatsiini protsesy v suchasnomu ukrainskomu slovotvori // Onomastyka i apeliatyvy. [Globalization processes in modern Ukrainian wordformation. Onomastics and appeals]. *Collection of scientific works / by red. of prof. V. O. Horpynycha.* Dnipropetrovsk, Edition 21, P. 15 –24. [in Ukrainian]

20. Shatunovskiy, I. B. (1982). Kommunikativnye funktsii slova i otoshneniya motivatsii. [Communicative functions of word and relations of motivation]. Scientific reports of higher school: filological sciences. Moscow, P. 49 – 55. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редколегії 13.10.2017 р.